

ZAHILIQ DÖVRÜNDƏ İNFEKSİON AĞIRLAŞMALAR BAŞ VERƏN VƏ VERMƏYƏN QADINLARIN KONSTITUSİONAL TİPİ

Hacıyeva F.R.*

*e-mail: dr.fatima79@mail.ru

Azərbaycan Tibb Universiteti, I Mamalıq-ginekologiya kafedrası, Bakı,
Azərbaycan

Qadın bədəninin konstitusiyası özündə orqanizmin irsi və valideynlərdən keçmiş yaxud bətdaxili və bətnxarici inkişaf dövrlərində qazanılmış bütün əlamətlərini və bundan başqa, orqanizmin müqavimətini, xarici və daxili təsirlərə qarşı reaksiya vermə qabiliyyətlərini ehtiva edir. 2018-ci illər ərzində tədqiqata cəlb etdiyimiz infeksiyon ağırlaşmalar baş verən və verməyən zahı qadınların konstitusional tip üzrə təhlili məqsədilə tərəfimizdən tədqiqat aparılmışdır. Tədqiqat nəticəsində zahılıq dövründə baş verən infeksiyon ağırlaşmalarla pasiyentlərin bədən tipi arasında dürüst əlaqə aşkar edilməmişdir.

Açar sözlər: zahılıq dövrü, infeksiyon ağırlaşmalar, endometrit, yaş, konstitusional tip.

Bədən tiplərinə görə qadınlar piknik (normal), astenik, infantil və interseksual olmaqla 4 tipdə olur. Piknik tipi tez-tez konstitusional olaraq normal tip də hesab edirlər. Bu bədən tipinə malik qadınların boyu orta yaxud kiçik boylu, çiyin qurşağı ensiz, döş qəfəsi dairəvi, qabırğaları demək olar ki, üfuqi vəziyyətdə yerləşmişdir, torakal kifoz nəzərə çarpmır, üzləri dairəvidir, alınları hündür deyil, burun kiçikdir, çənə dairəvidir, üzdə önə çıxmır. Piknik bədən tipinə malik qadınlar tam cins fərqliliyi ilə seçilir. Bu tipə daxil olan qadınlarda adətən müvafiq cinsin aybaşı, hamiləlik, doğuş və laktasiya kimi əsas funksiyaları normal şəkildə davam edir. Piknik konstitusiyaya malik qadınlarda cins üçün xarakterik olan xəstəliklərə digərləri ilə müqayisədə çox rast gəlinmir və onların müvafiq şikayətləri az olur. Buna baxmayaraq, statistiki göstəricilərə əsasən müvafiq konstitusional tipə malik qadınlarda digər tiplərlə müqayisədə daha çox hallarda uşaqlığın xoş- və bədxassəli şişlərinə, öddəsi problemlərinə və beyin insultuna rast gəlinir [1, 2].

Astenik konstitusional tipə aid qadınlarda əzələ tonusunun aşağı olması və birləşdirici toxumanın zəifliyi olur ki, buna görə onlarda xarakterik olaraq “zəiflik” müşahidə edilir. Qadınların boyları uzun görünür, bədən kütlələri orta göstəricilərdən aşağı olur və dəriləri nisbətən solğun görünür. Sümüklər nisbətən

nazikdir, ətraflar uzun görünür, budların qapanması natamamdır. Kəllələri dolixosefaldır, üzləri və burunları uzundur, döş qəfəsləri dar, uzunsov və hamardır, körpücük və kürək sümükləri çıxıntılı görünür. Bu konstutional bədən tipinə malik qadınlarda tez-tez yastıpəncəlik və aşağı ətrafların X-şəkilli əyriliyi müşahidə edilir. Astenik tipə aid edilən qadınlarda bağ aparatının zəifliyi və qarın əzələlərinin zəif olması ilə əlaqədar olaraq enteroptoza meyillilik vardır [3, 4].

İnfantilizm dedikdə orqanizmin inkişafının nisbətən erkən mərhələsində dayanması kimi başa düşülür. Müvafiq bədən tipinə daxil edilən qadınlar yetkinlik yaşına çatmış olsalar da, ümumi inkişafın ləngiməsilə əlaqədar olaraq, gənc yaş dövrünə xas fiziki malik olurlar [5].

İnterseksual konstutisional tipə malik qadınlarda cinsi differensiasiya əlamətləri nisbətən zəif təzahür olunur, daha doğrusu onların bədən quruluşunda qadın əlamətləri ilə birlikdə kişi bədəninə xas olan əlamətlər də sezilir. Dərialtı piy təbəqəsi orta dərəcədə nəzərə çarpır, ancaq əzələlərin inkişafı yaxşı olduğu üçün qadına xas olan incəlik nəzərə çarpmır. Bədənin tük örtüyü güclü inkişaf edir, xarici cinsiyyət üzvləri ilə birlikdə bud, qarının aşağı hissəsi, aşağı ətraflar da bir qədər tüklə örtülür. Süd vəzilər az inkişaf etmişdir və döş gilələrinin dairəsi kiçikdir. Ginekoloji xəstəliklərin kliniki gedişatı əsasən ali sinir fəaliyyətindən asılı olub, xəstənin konstutisional xüsusiyyətləri ilə əlaqədardır. Bu qadının cinsiyyət sisteminin funksiyalarına psixogen amillərin təsirlərini anlamaq üçün əhəmiyyətlidir [1, 6, 7].

Tədqiqatın məqsədi 2018-ci illər ərzində tədqiqata cəlb etdiyimiz infeksiya ağırlaşmalar baş verən və verməyən zahı qadınlarda konstutional tip üzrə təhlilinin aparılması olmuşdur.

Tədqiqatın material və metodlar. Bu məqsədlə tərəfimizdən 2018-ci il ərzində ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasının mama-ginekologiya şöbəsində təbii yolla doğuşu həyata keçirilmiş və zahılıq dövründə müxtəlif səbəblərdən infeksiya ağırlaşma baş vermiş 91 nəfər və zahılıq dövrü fizioloji şərtlər çərçivəsində keçən 17 nəfər ümumilikdə 108 nəfər qadın tədqiqata cəlb edilmişdir. İl üzrə tədqiqata cəlb etdiyimiz pasiyentlər doğumun 17-20, 21-30, 31-40 və 41-45

yaş intervalında baş verməsilə qruplaşdırılmışdır. Tədqiqatımızın bu mərhələsində zahılıq dövründə meydana gələn infeksiyon proseslər dedikdə müxtəlif səbəblərdən meydana gələn qızdırma ilə müşayiət edilən ($t \geq 38^{\circ}\text{C}$) endometrit nəzərdə tutulmuşdur. Pasiyentlər arasında yaş qrupları üzrə konstusional bədən tiplərinin rast gəlinməsi öyrənilmişdir. Alınmış ədədi verilənlər müasir tələbləri nəzərə almaqla statistik metodlarla işlənmişdir. Qrup göstəriciləri üçün orta qiymətlər (M), onların standart xətası (m), sıraların minimal (min) və maksimal (max) qiymətləri, həmçinin qruplarda keyfiyyət göstəricilərinin rastgəlmə tezliyi müəyyən edilmişdir [8]. Qeyd edək ki, tədqiqat işi zamanı alınan nəticələrin statistik işlənməsi Statistica 7.0 tətbiqi kompüter proqramı ilə aparılmışdır, nəticələr cədvəlləşdirilmişdir.

Tədqiqatın nəticələri və onların müzakirəsi. 2018-ci il ərzində tədqiqata cəlb etdiyimiz infeksiyon ağırlaşmalar baş verən və verməyən zahı qadınların konstusional tip üzrə təhlilinin aparılması nəticəsində təbii doğuş keçirmiş və sonradan zahılıq dövründə endometrit inkişaf etmiş 91 nəfər qadıdan 13 nəfərinin yaş intervalı 17-20 olmuşdur ki, bu da müvafiq il üzrə tədqiqata cəlb edilmiş pasiyentlərin $14,3 \pm 3,67\%$ -ni əhatə edir. Tədqiqat zamanı yaşı 17-20 intervalına daxil olan pasiyentlərdən ($n=13$) 5 nəfərinin konstusional bədən tipi normal olmuşdur ki, bu da müvafiq yaş intervalına daxil etdiyimiz tədqiqat obyektlərinin $38,5 \pm 13,49\%$ -ni əhatə etmişdir. Müvafiq yaş intervalı üzrə infantil bədən tipinə malik ancaq zahılıq dövründə endometritlə ağırlaşmış pasiyentlərin sayı 3 nəfər təşkil etmişdir ki, bu da uyğun pasiyentlərin $23,1 \pm 11,69\%$ -ni təşkil etmişdir. Uyğun yaş intervalına daxil etdiyimiz zahılıq dövründə endometrit inkişaf etmiş pasiyentlərdən 1 nəfərinin bədən tipi astenik olmuşdur ki, bu da həmin pasiyentlərin $7,7 \pm 7,39\%$ -i deməkdir. İnterseksual bədən tipinə malik olan qadınların sayı yaşı 17-20 intervalında tərəddüd edən endometrit inkişaf etmiş zahı qadınlar arasında 4 nəfər təşkil etmişdir ki, bu da müvafiq pasiyentlərin $30,8 \pm 12,80\%$ -i deməkdir (cədv. 1).

Tədqiqat zamanı 2018-ci üzrə təbii yolla doğuş baş vermiş və zahılıq dövründə infeksiyon endometrit baş vermiş qadınlardan 39 nəfərinin yaşı 21-30

intervalında tərəddüd etmişdir ki, bu da müvafiq pasiyent kontingentinin $42,9 \pm 5,19\%$ -i deməkdir. Müvafiq yaş intervalına daxil etdiyimiz pasiyentlərdən ($n=39$) 11 nəfərinin konstusional bədən tipi normal olmuşdur və bu müvafiq kontingentin $28,2 \pm 7,21\%$ -ni əhatə edir. Müvafiq yaş intervalı üzrə infantil bədən tipinə malik qadın pasiyentlərin sayı 8 nəfər təşkil etməklə müvafiq yaş qrupunun $20,5 \pm 6,47\%$ -ni təşkil etmişdir. Astenik bədən tipinə malik endometritlə ağırlaşmış zahı qadınların sayı 13 nəfər təşkil etməklə müvafiq pasiyentlər qrupunun $33,3 \pm 7,55\%$ -ni əhatə etmişdir. Müvafiq pasiyentlər qrupunda interseksual bədən tipinə malik zahı qadınların sayı 7 nəfər təşkil etmişdir ki, bu da onların $17,9 \pm 6,15\%$ -i deməkdir.

Tədqiqat nəticəsində 2018-ci il üzrə prosesə cəlb etdiyimiz sağlam doğuş keçirmiş ancaq zahılıq dövründə infeksiyon ağırlaşma qeydə alınmış pasiyentlərdən yaşı 31-40 intervalında tərəddüd edənlərin sayı 36 nəfər təşkil etmişdir ki, bu da onların $39,6 \pm 5,13\%$ -ni əhatə edir. Bu pasiyentlərdən 7 nəfərində normal bədən tipi qeydə alınmışdır ki, bu da onların $19,4 \pm 6,60\%$ -i deməkdir. Müvafiq yaş qrupu üzrə infantil bədən quruluşuna malik pasiyentlərin sayı 10 nəfər təşkil etmişdir. Bu uyğun yaş qrupu üzrə $27,8 \pm 7,47\%$ tədqiqat obyektlərini əhatə edir. Müvafiq yaş intervalına daxil etdiyimiz pasiyentlərdən ($n=39$) 13 nəfəri yaxud onların $36,1 \pm 8,01\%$ -i astenik bədən tipinə malik olmuşdur. Bu pasiyentlər arasında interseksual bədən tipinə zahı qadınların sayı 6 nəfər təşkil etmişdir ki, bu da onların $16,7 \pm 6,21\%$ -ni əhatə edir.

2018-ci il üzrə tədqiqata cəlb etdiyimiz doğum prosesi normal keçmiş ancaq sonradan zahılıq dövründə endometrit inkişaf etmiş qadınlardan ($n=91$) cəmi 3 nəfərinin yaxud onların $3,3 \pm 1,87\%$ -nin yaş 41-45 arasında tərəddüd etmişdir. Bu 3 nəfər pasiyentlərdən 1 nəfərinin bədən tipi normal, digər 2 nəfərininki isə interseksual tip olmuşdur ki, bu da müvafiq pasiyentlərin müvafiq olaraq, $33,3 \pm 27,22\%$ və $66,7 \pm 27,22\%$ -ni əhatə etmişdir.

Cədvəl 1

2018-ci il ərzində endometrit baş verən zahı qadınların konstusional tip üzrə təhlili
($n=91$)

Bədən	Yaş qrupları	Cəm
-------	--------------	-----

tipləri	17-20 yaş		21-30 yaş		31-40 yaş		41-45 yaş		n	% -lə
	n	%-lə	n	%-lə	n	%-lə	n	%-lə		
Normal tip	5	38,5±13,49	11	28,2±7,21	7	19,4±6,60	1	33,3±27,22	24	26,4±4,62
İnfantil tip	3	23,1±11,69	8	20,5±6,47	10	27,8±7,47	0	0	21	23,1±4,42
Astenik tip	1	7,7±7,39	13	33,3±7,55	13	36,1±8,01	0	0	27	29,7±4,79
İnterseksual tip	4	30,8±12,80	7	17,9±6,15	6	16,7±6,21	2	66,7±27,22	19	20,9±4,26
Ümumilikdə	13	14,3±3,67	39	42,9±5,19	36	39,6±5,13	3	3,3±1,87	91	100,0

Qeyd: (burada və sonrakı cədvəldə) n – mütləq rəqəm.

2018-ci il üzrə tədqiqata cəlb etdiyimiz doğum prosesi normal keçmiş ancaq sonradan zahılıq dövründə endometrit inkişaf etmiş qadınlardan (n=91) cəmi 3 nəfərinin yaxud onların 3,3±1,87%-nin yaş 41-45 arasında tərəddüd etmişdir. Bu 3 nəfər pasiyentlərdən 1 nəfərinin bədən tipi normal, digər 2 nəfərininki isə interseksual tip olmuşdur ki, bu da müvafiq pasiyentlərin müvafiq olaraq, 33,3±27,22% və 66,7±27,22%-ni əhatə etmişdir.

Ümumilikdə, bütün yaş qrupları üzrə 2018-ci il üzrə tədqiqata cəlb etdiyimiz 91 nəfər normal doğuş keçirmiş ancaq sonradan zahılıq dövründə xəstəxanada infeksiyon endometritlə ağırlaşmış qadınlardan 24 nəfəri normal, 21 nəfəri infantil, 27 nəfəri astenik və 19 nəfəri interseksual bədən tipinə malik olmuşdur ki, bunlar da ümumi pasiyentlərin uyğun olaraq, 26,4±4,62%, 23,1±4,42%, 29,7±4,79% və 20,9±4,26%-ni təşkil etmişdir.

Tədqiqatın sonrakı nəticələrinin müqayisəsi məqsədilə 2018-ci il üzrə prosesə cəlb etdiyimiz təbii yolla doğuş həyata keçirilmiş və sonradan hər hansı bir infeksiyon ağırlaşma baş verməyən 17 nəfər qadın pasiyentlərdən 3 nəfərinin yaşı 17-20 intervalına daxil edilmişdir ki, bu müvafiq pasiyentlərin 17,6±9,25%-ni təşkil edir. Bu yaş intervalına daxil olan müvafiq 3 nəfər pasiyentdən 1 nəfəri normal, 1 nəfəri infantil və digəri isə interseksual bədən tipinə malik olmuşdur ki, bu da uyğun pasiyentlərin hər bir hal üçün 33,3±27,22%-ni əhatə edir.

Müvafiq il üzrə tədqiqat zamanı yaşı 21-30 arasında tərəddüd edən təbii doğuş keçirmiş və infeksiyon ağırlaşma baş verməmiş sağlam zahılıq dövrü keçirən qadınların sayı 7 nəfər təşkil etmişdir ki, bu da 2018-ci il üzrə prosesə cəlb etdiyimiz ümumi sağlam qadınların 41,2±11,94%-ni təşkil edir. Müvafiq yaş qrupuna daxil edilən zahı qadınlardan 1 nəfərində normal bədən tipi qeydə

alınmışdır ki, bu da onların $14,3 \pm 13,23\%$ -ni əhatə edir. İnfantil bədən tipinə malik “sağlam” zahı qadınların sayı 3 nəfər təşkil etmişdir və bu uyğun yaş intervalına daxil edə biləcəyimiz “sağlam” qadınların $42,9 \pm 18,70\%$ -i deməkdir. Uyğun yaş intervalı üzrə tədqiqata cəlb etdiyimiz təbii doğuş keçirmiş və sonradan hər hansı bir infeksiyon ağırlaşma qeydə alınmamış zahı qadınlardan 2 nəfərinin yaxud onların $28,6 \pm 17,07\%$ -nin bədən tipi astenik olmuşdur. Müvafiq yaş intervalı üzrə tədqiqata cəlb etdiyimiz “sağlam” zahı qadınlardan interseksual bədən tipinə malik şəxslərin sayı cəmi 1 nəfər təşkil etmişdir ki, bu da müvafiq pasiyentlərin $14,3 \pm 13,23\%$ -ni təşkil edir (cədv. 2).

2018-ci il üzrə nəticələrin müqayisəsi məqsədilə tədqiqata cəlb etdiyimiz normal təbii doğuş keçirmiş və zahılıq dövründə heç bir infeksiyon ağırlaşma keçirməyən və tədqiqat zamanı “sağlam” tədqiqat obyektlərini təşkil edən qadınlardan yaşı 31-40 arasında tərəddüd edən şəxslərin sayı 5 nəfər təşkil etmişdir ki, bu da onların $29,4 \pm 11,05\%$ -ni əhatə edir. Müvafiq sağlam tədqiqat obyektlərindən 1 nəfərinin yaxud onların $20,0 \pm 17,89\%$ -nin normal bədən tipinə malik olduğu müəyyən edilmişdir. Uyğun yaş qrupu üzrə astenik və interseksual bədən tiplərinə malik olan qadınların da sayı ayrı-ayrılıqda 1 nəfər təşkil etmişdir ki, bu da hər bir hal üçün $20,0 \pm 17,89\%$ təşkil edir. Buna baxmayaraq, müvafiq yaş intervalı üzrə interseksual bədən tipinə malik zahı qadınların sayı 2 nəfər olmaqla onların $40,0 \pm 21,91\%$ -ni əhatə etmişdir.

Tədqiqat nəticəsində 2018-ci il üzrə prosesə cəlb etdiyimiz zahılıq dövründə hər hansı bir infeksiyon ağırlaşma keçirməyən təbii doğuş keçirmiş 17 nəfər zahı qadınlardan cəmi 2 nəfərinin yaşı 41-45 arasında tərəddüd etmişdir və bu müvafiq pasiyent kontingentinin $11,8 \pm 7,81\%$ -ni təşkil edir. Müvafiq şəxslərdən 1 nəfərinin bədən tipi normal, digəri isə interseksual tipdə olmuşdur ki, bu da hər bir hal üçün ayrı-ayrılıqda $50,0 \pm 35,36\%$ təşkil etmişdir.

Cədvəl 2

2018-ci il ərzində hər hansı bir infeksiyon ağırlaşma baş verməyən zahı qadınların konstitusional tip üzrə təhlili (n=17)

Bədən tipləri	Yaş qrupları				Cəm
	17-20 yaş	21-30 yaş	31-40 yaş	41-45 yaş	

	n	%-lə	n	%-lə	n	%-lə	n	%-lə	n	%-lə
Normal tip	1	33,3±27,22	1	14,3±13,23	1	20,0±17,89	1	50,0±35,36	4	23,5±10,29
İnfantil tip	1	33,3±27,22	3	42,9±18,70	2	40,0±21,91	0	0	6	35,3±11,59
Astenik tip	0	0	2	28,6±17,07	1	20,0±17,89	0	0	3	17,6±9,25
İnterseksual tip	1	33,3±27,22	1	14,3±13,23	1	20,0±17,89	1	50,0±35,36	4	23,5±10,29
Ümumilikdə	3	17,6±9,25	7	41,2±11,94	5	29,4±11,05	2	11,8±7,81	17	100,0

Ümumilikdə, müvafiq il üzrə tədqiqata cəlb etdiyimiz təbii doğuşdan sonra hər hansı bir infeksiyon ağırlaşma baş verməyən 17 nəfər zahı qadınlardan 4 nəfərinin bədən tipi normal, 6 nəfərinin bədən tipi infantil, 3 nəfərinin bədən tipi astenik və 4 nəfərinin bədən tipi isə interseksual tip olmuşdur ki, bu da onların uyğun olaraq, 23,5±10,29%, 35,3±11,59%, 17,6±9,25% və 23,5±10,29%-ni təşkil edir.

2018-ci il üzrə 13 nəfər yaşı 17-20 intervalında tərəddüd edən təbii doğuşdan sonra endometritlə ağırlaşmış pasiyentlər arasında ən çox rast gəlinən bədən tipi “normal tip” olmuşdur: 5 nəfər yaxud 38,5±13,49% tədqiqat obyektləri. Ən az rast gəlinən isə astenik tip olmuşdur: 1 nəfər yaxud 7,7±7,39% pasiyentlər. Buna baxmayaraq, müvafiq il üzrə tədqiqata cəlb etdiyimiz təbii doğuşdan sonra hər hansı bir infeksiyon ağırlaşma baş verməyən 17 nəfər zahı qadınlar arasında astenik bədən tipinə rast gəlinməsə də, normal, infantil və interseksual bədən tiplərinə ayrılıqda 1 nəfərdə rast gəlinmişdir.

Tədqiqat nəticəsində 2018-ci il üzrə 39 nəfər yaşı 21-30 arasında tərəddüd edən zahılıq dövründə infeksiyon endometrit diaqnozu qoyduğumuz pasiyentlər arasında ən çox rast gəlinən bədən tipi astenik olmuşdur: 13 nəfər olmaqla yaş intervalındakı tədqiqat obyektləri üzrə 33,3±7,55%. Bu yaş intervalı üzrə ən az rast gəlinən bədən tipi “normal tip” olmuşdur: 7 nəfər olmaqla uyğun qrup üzrə 19,4±6,60%. Bundan əlavə, uyğun il üzrə nəticələrin müqayisəsi məqsədilə tədqiqata cəlb etdiyimiz 17 nəfər təbii doğuş prosesindən sonra hər hansı bir infeksiyon ağırlaşma baş verməyən yaşı 21-30 arasında tərəddüd edən zahı qadınlardan təşkil etdiyimiz qrupda ən çox rast gəlinən bədən tipi 3 nəfər olmaqla infantil tip olmuşdur: qrup üzrə 42,9±18,70%.

2018-ci il üzrə 36 nəfər yaşı 31-40 intervalında tərəddüd edən zahılıq dövründə infeksiyon endometritlə ağırlaşan qadınlar arasında ən çox təsadüf etdiyimiz bədən tipi astenik tip olmuşdur: 13 nəfərdə olmaqla yaş qrupu üzrə $36,1 \pm 8,01\%$. Bu qrup üzrə ən az rast gəlinən bədən tipi isə interseksual tip olmuşdur: qrup üzrə $16,7 \pm 6,21\%$ olmaqla 6 nəfərdə. Buna baxmayaraq, tədqiqata cəlb etdiyimiz 7 nəfər zahılıq dövrünün sağlam keçirən anoloji yaş intervalına daxil edilən qadınlar arasında ən çox rast gəlinən bədən tipi infantil olmuşdur: qrup üzrə $40,0 \pm 21,91\%$ olmaqla 2 nəfərdə.

Ümumilikdə, 2018-ci il üzrə təbii doğuş prosesindən sonra infeksiyon endometrit inkişaf etmiş 91 nəfər qadınlar arasında ən çox rast gəlinən bədən forması astenik tip olmuşdur: 27 nəfərdə qeydə alınmaqla, $29,7 \pm 4,79\%$. Ən az rast gəlinən bədən forması isə 19 nəfərdə yaxud $20,9 \pm 4,26\%$ olmaqla interseksual tip olmuşdur. Müvafiq tədqiqat ili üzrə prosesə cəlb etdiyimiz 17 nəfər təbii doğuşdan sonra hər hansı bir infeksiyon ağırlaşma qeydə alınmamış sağlam qadınlar arasında ümumilikdə, ən çox rast gəlinən bədən tipi infantil tip olmuşdur: 6 nəfərdə rast gəlinməklə $35,3 \pm 11,59\%$.

Yekun. Beləliklə, 2018-ci illər ərzində tədqiqata cəlb etdiyimiz infeksiyon endometrit ilə ağırlaşmalar baş verən zahı qadınların konstusional tip üzrə təhlilindən məlum olmuşdur ki, üstünlük təşkil edən astenik bədən tipi olmuşdur. Daha az rast gəlinən interseksual bədən tipi qeydə alınmışdır. Tədqiqat nəticəsində zahılıq dövründə baş verən infeksiyon ağırlaşmalarla pasiyentlərin bədən tipi arasında dürüst əlaqə aşkar edilməmişdir. Ginekoloji xəstəliklərin kliniki gedişatı əsasən ali sinir fəaliyyətindən asılı olub, xəstənin konstusional xüsusiyyətləri ilə əlaqədar olmuşdur.

ƏDƏBİYYAT – REFERENCES – ЛІТЕРАТУРА

1. Sappenfield E, Jamieson DJ, Kourtis AP. Pregnancy and Susceptibility to Infectious Diseases // Infect Dis Obstet Gynecol. 2013. Article ID 752852.
2. Medawar P. Some immunological and endocrinological problems raised by the evolution of viviparity in vertebrates / Symposia of the Society for Experimental Biology. 2014; 7:320-338.

3. Billington WD. The immunological problem of pregnancy: 50 Years with the hope of progress. A tribute to Peter Medawar // J Reprod Immunol. 2012; 60:1-11.
4. Pazos M, Sperling RS, Moran TM, Kraus TA. The influence of pregnancy on systemic immunity // Immunol Res. 2012; 54:254-261.
5. Leber A, Zenclussen ML, Teles A, Brachwitz N, Casalis P, El-Mousleh T, et al. Pregnancy: tolerance and suppression of immune responses // Methods Mol Biol. 2011; 677:397-417.
6. Priddy KD. Immunologic adaptation during pregnancy // J Obstet Gynecol Neonatal Nurs. 2011; 26:388-394.
7. Plante Lauren A. Management of Sepsis and Septic Shock for the Obstetrician Gynecologist // Obstet Gynecol Clin N Am. 2016; 43:659-678.
8. Зайцев В.М., Лифляндский В.Г., Маринкин В.И. Прикладная медицинская статистика / Учебное пособие «Издательство Фолиант».- 2006.- 432с.

SUMMARY

CONSTITUTIONAL TYPES OF WOMEN WITH OR NOT HAVING INFECTIOUS COMPLICATIONS IN THE POSTNATAL PERIOD

Hajiyeva F.R.

Azerbaijan Medical University, Department of Obstetrics and Gynecology I, Baku, Azerbaijan

The type of constitution of the female body includes all the body traits inherited from parents or acquired in the process of intrauterine and extra uterine development, as well as the body's resistance and ability to respond to external and internal influences. During 2018, we conducted a study to analyze the constitutional type of women with and without infectious complications. The study did not find a clear association between infectious complications during pregnancy and the patients constitution.

Key words: postnatal period, infectious complications, endometritis, age, constitutional type.

Резюме

КОНСТИТУЦИОННЫЙ ТИП ЖЕНЩИН, ИМЕЮЩИХ ИЛИ НЕ ИМЕЮЩИХ В ПОСЛЕРОДОВОЙ ПЕРИОД ИНФЕКЦИОННЫЕ ОСЛОЖНЕНИЯ

Гаджиева Ф.Р.

Азербайджанский Медицинский Университет, Кафедра Акушерства и гинекологии I, Баку, Азербайджан

Тип конституции женского тела включает все черты организма, унаследованные от родителей или приобретенные в процессе внутриутробного и внеутробного развития, а также сопротивляемость и способность организма реагировать на внешние и внутренние воздействия. В течение 2018 года мы провели исследование по анализу конституционального типа женщин с инфекционными осложнениями и без них. Исследование не обнаружило четкой связи между инфекционными осложнениями во время беременности и телосложением пациенток.

Ключевые слова: послеродовой период, инфекционные осложнения, эндометрит, возраст, конституциональный тип.

Redaksiyaya daxil olub: 10.04.2020

Çapa tövsiyə olunub: 24.04.2020

Rəyçi: Dos. X.M.Təhməzi